

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **M. R.**, zastoupeného JUDr. Tomášem Čejnou, advokátem, se sídlem Dr. Skaláka 10, Přerov, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, proti rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje, odboru sociálních věcí, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, sp. zn. KÚOK/97281/2010/OSV - SP/7025, č. j. KUOK 102548/2010, ze dne 22. 10. 2010, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočka Olomouc, č. j. 73 Ad 20/2010 - 27 ze dne 16. 9. 2011,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci k rukám jeho zástupce JUDr. Tomáše Čejny do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 960 Kč.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím Magistrátu města Přerova (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 30. 8. 2010, č. j. 70026/2010/PRR, byla žalobci odejmuta dávka pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí ode dne 1. 7. 2010, kterou pobíral od 1. 6. 2010 ve výši 3126 Kč. Správní orgán I. stupně tento svůj postup odůvodnil tím, že žalobci byl v průběhu měsíce července vyplacen doplatek na příspěvek na péči jeho v červnu zesnulé matky za měsíce duben a květen roku 2010 v celkové výši 16 000 Kč.

[2] Proti tomuto rozhodnutí brojil žalobce odvoláním, které Krajský úřad Olomouckého kraje rozhodnutím ze dne 22. 10. 2010, č. j. KUOK 102548/2010, zamítl a

napadené rozhodnutí potvrdil (Pozn. NSS: působnost krajských úřadů jako odvolacího orgánu ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi přešla s účinností od 1. 1. 2012 na základě zákona č. 366/2011 Sb. na Ministerstvo práce a sociálních věcí, se kterým bude Nejvyšší správní soud nadále jednat jako s žalovaným).

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě. Žalobce nesouhlasil zejména s postupem žalovaného, který posoudil přijetí částky 16 000 Kč jako změnu jeho majetkových poměrů a v důsledku toho jej nadále nepovažoval za osobu v hmotné nouzi. Žalobce poukázal na to, že zákon výslovně stanoví, že příspěvek na péči se do příjmů nezapočítává. Dovětek žalovaného, že se příspěvek do příjmů nezapočítává pouze v době faktického poskytování péče, podle žalobce nemá oporu v zákoně. V době poskytování péče musel žalobce vynaložit na péči o matku mnohem vyšší finanční prostředky, než činil jí přiznaný příspěvek na péči. Právě z tohoto důvodu jí bylo zpětně přiznáno zvýšení tohoto příspěvku. Matka žalobce zemřela ještě před vydáním rozhodnutí o navýšení příspěvku a žalobce tento doplatek nabyl jako její nástupce ve správním řízení.

[4] Krajský soud považoval žalobu za důvodnou, napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud poukázal na to, že předmětný doplatek na příspěvku na péči doplňoval již vyplacený příspěvek na péči v měsíci dubnu a květnu roku 2010 a i účelově s tímto obdobím souvisel. Skutečnost, že byl tento příspěvek vyplacen později, nemá na věc žádný vliv a nelze ji přičítat k tíži žalobce. Žalovaný přitom podle krajského soudu zřejmě přehlédl, že příspěvek byl vyplacen za minulé období. V této souvislosti považoval krajský soud výklad žalovaného, že se příspěvek na péči nezapočítává do příjmů, resp. celkových majetkových poměrů rozhodných pro posouzení stavu hmotné nouze jen v době faktického poskytování péče, za absurdní. Krajský soud ve svém rozsudku rovněž uvedl, že pojem „hmotná nouze“ je neurčitým právním pojmem a že se žalovaný jeho výkladem dostal mimo prostor úvah svěřených mu zákonem a překročil tak meze správního uvážení.

[5] Proti tomuto rozsudku brojil žalovaný kasační stížností. Žalovaný zde uvedl, že ve svém rozhodnutí vycházel z účelu zákona o pomoci v hmotné nouzi a základních principů sociální pomoci. Částka ve výši 16 000,- Kč, která byla žalobci vyplacena po smrti jeho matky, nemohla představovat příjem odůvodněný péčí o osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., zákona o sociálních službách. Tato částka se naopak stala majetkem žalobce, který se tak nadále fakticky nenacházel v hmotné nouzi. Tyto prostředky žalobce mohl a měl využít k zajištění výživy a základních osobních potřeb podle zákona o hmotné nouzi. Žalovaný nepřehlédl, že tento příspěvek byl doplacen za minulé období, avšak z pohledu zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, již nejde o příspěvek na péči ve smyslu § 7 odst. 5 zákona č. 110/2006 Sb. ani o příjem plynoucí z důvodu péče o osobu podle § 7 odst. 2 písm. g) tohoto zákona. Žalovaný se neztotožňuje s názorem krajského soudu, podle kterého finanční prostředky, které nemohou být považovány jako příjem ve smyslu § 7 zákona o životním a existenčním minimu, nemohou současně být považovány za majetek osoby, jež by znemožňoval tuto osobu považovat za osobu v hmotné nouzi. Krajský soud se navíc podle žalovaného s touto otázkou dostatečně nevypořádal.

[6] Poté, co Nejvyšší správní soud posoudil, že kasační stížnost splňuje všechny formální náležitosti, přistoupil k jejímu věcnému projednání v rozsahu stěžovatelem uvedeného kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s."), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[7] Otázkou, zda se příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu započítává do příjmu rozhodného pro vznik nároku na příspěvek na živobytí, se Nejvyšší správní soud zabýval již v rozsudku ze dne 21. 4. 2010, č. j. 6 Ads 166/2009 - 60, publikovaném pod č. 2156/2010 Sb. NSS. Poukázal zde na bod 8 ustanovení § 7 odst. 2 písm. h) zákona o životním a existenčním minimu, ve znění novely provedené zákonem č. 261/2007 Sb., podle kterého se „*za započitatelné příjmy pro účely tohoto zákona považují příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a jsou od této daně osvobozeny* ***s výjimkou*** *příjmu plynoucího z důvodu péče o blízkou nebo jinou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, je-li tato péče vykonávána fyzickou osobou patřící do okruhu společně posuzovaných osob*".

[8] V nyní posuzované věci je však podstata sporu poněkud odlišná; jde o to, zda se splatné částky příspěvku na péči, které byly vyplaceny po smrti oprávněné osoby jiné fyzické osobě (byť osobě, která o oprávněnou osobu pečovala jako o osobu blízkou) podle § 16 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, započítávají do příjmu rozhodného pro vznik nároku na příspěvek na živobytí podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

[9] Zákon o sociálních službách na případy úmrtí oprávněných osob pamatuje v § 16, který upravuje přechod nároku na příspěvek a jeho výplatu. V závislosti na tom, zda žadatel o příspěvek zemřel před pravomocným rozhodnutím o příspěvku, či poté, určují odstavce 1 a 2 citovaného ustanovení, kdo nabývá nárok na splatné částky příspěvku, které nebyly do dne smrti oprávněné osoby vyplaceny.

[10] Citovaný zákon tedy nijak nezpochybňuje, že nárok na výplatu dávky - příspěvku na živobytí za období od vzniku nároku na dávku do dne smrti oprávněné osoby nadále trvá i po jejím úmrtí. Výslovně naopak určuje, komu částky odpovídající těmto dávkám za období ode dne vzniku nároku na tento příspěvek, přísluší vyplatit. Jistě tedy nemá oporu v zákoně argumentace stěžovatele, že částka odpovídající v posuzovaném případě doplatku na dávce – příspěvku na péči za měsíce duben a květen 2010, která byla žalobci vyplacena po smrti jeho matky, nemohla představovat příjem odůvodněný péčí o osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách. Pokud příslušný správní orgán již jednou přiznal zvýšení příspěvku na péči a stvrdil tak nárok oprávněné osoby na tuto dávku, tvrzení, že se po její smrti nemůže jednak o příjem odůvodněný péčí o osobu, která má na příspěvek na péči nárok, neobstojí. Pokud by pak přece jen správní orgán k takovému závěru dospěl, bylo by případné řešit nastalou situaci v rámci zákona o sociálních službách, podle kterého byl příspěvek na péči přiznán, a nikoli v režimu zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[11] Stěžovatel v této souvislosti rovněž nesprávně argumentuje účelem zákona o pomoci v hmotné nouzi a základními principy sociální pomoci. V posuzované věci totiž

nelze účelem zákona o pomoci v hmotné nouzi argumentovat odděleně od účelu zákona o sociálních službách, a především pak účelu příspěvku na péči. Z citovaného rozsudku zdejšího soudu č. j. 6 Ads 166/2009 - 60 vyplývá, že „*účelem příspěvku na péči není zvyšovat příjem rodiny; ale zajistit pomoc, kterou osoba závislá potřebuje, přičemž je zřejmé, že tato dávka bude použita na náklady na uspokojování potřeb osoby závislé na pomoci druhých, nikoli na uspokojování potřeb osoby pečující.*“ I za situace, kdy osoba závislá na pomoci druhých zemřela (v nyní posuzovaném případě v tentýž den, kdy bylo vydáno rozhodnutí o zvýšení příspěvku na péči), slouží později vyplacené částky podle § 16 zákona o sociálních službách k pokrytí nákladů na péči o osobu závislou na pomoci druhých. Na tom nic nemění to, že tyto náklady již musely být v průběhu správního řízení vynaloženy a ani nezávisí na tom, z jakých zdrojů byly uhrazeny (ať už například z prostředků získaných ve formě mimořádné okamžité pomoci podle § 36 a násl. zákona o pomoci v hmotné nouzi, či jinak).

[12] Časový prostor ponechaný správnímu orgánu rozhodujícímu o nároku na dávku je logický a nezbytný, avšak důsledky délky trvání správního řízení nelze přičítat k tíži žadatele o dávku. Výklad stěžovatele by k tomu ovšem vedl – kdyby správní orgán vydal rozhodnutí o měsíc dříve, současná situace by za daných okolností (žádost o příspěvek na péči ze dne 29. 4. 2010, dávka vyplacena dne 15. 7. 2010, úmrtí oprávněné osoby dne 25. 6. 2010) nemusela nastat. Opačný přístup by mohl v extrémních případech podněcovat správní orgány k účelovému protahování řízení.

[13] Závěrem lze tedy shrnout, že se příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu, která má nárok na příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, podle § 7 odst. 2 písm. h) bod 8 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, nezapočítává do životního a existenčního minima, pokud pečující osoba a osoba mající nárok na příspěvek na péči patřily do okruhu společně posuzovaných osob. Na tom nic nemění ani to, že osoba oprávněná zemřela – splatné částky příspěvku na péči, které byly vyplaceny po smrti oprávněné osoby jiné fyzické osobě (zde osobě blízké) podle § 16 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kompenzují náklady, které již byly na uspokojování potřeb oprávněné osoby vynaloženy, a nezvyšují tak majetkové poměry osoby, na níž nárok na výplatu příspěvku podle citovaného ustanovení přešel.

[14] Ze všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a podle § 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s. ji zamítl.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který ve věci neměl úspěch, nemá na náhradu nákladů řízení právo podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Náklady řízení ovšem vznikly úspěšné žalobkyni podáním vyjádření právního zástupce ke kasační stížnosti. Tyto náklady činí 500 Kč za jeden úkon právní služby a 300 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 2, § 7 a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem tedy 800 Kč. Protože zmocněný advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Právnímu zástupci se tedy

přiznává odměna v celkové výši 960 Kč. K zaplacení náhrady nákladů řízení byla stěžovateli stanovena přiměřená lhůta.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu